

УДК 323.13; 323.15; 323.173; 910

Хильчевська Ірина Геннадіївна,
кандидат географічних наук,
доцент

Шалун Ксенія Юріївна

Київський національний університет імені
Тараса Шевченка, м. Київ, Україна, e-mail:
i.khilchevska@i.ua

Київський національний університет імені
Тараса Шевченка, м. Київ, Україна
e-mail: jarpada.ks@gmail.com

ЕТНОПОЛІТИЧНИЙ КОНФЛІКТ У КАТАЛОНІЇ ТА ЙОГО ВПЛИВ НА РОЗВИТОК ТУРИЗМУ

Мета. Дослідження етнополітичного конфлікту Каталонії, його вплив на розвиток туризму країни.

Методика. Під час написання були використані такі методи дослідження: аналіз, порівняльний, історичний, статистичний, узагальнення та ін.

Результати. Розкрито сутність етнополітичних конфліктів, причини їх виникнення та види. Проведено аналіз сучасної етнополітичної ситуації Каталонії та основних подій. Досліджено явище етнополітичного конфлікту Каталонії, розкрито його роль та наслідки для розвитку туризму регіону та Іспанії загалом.

Наукова новизна. Різними дослідниками вже було почато дослідження каталонського конфлікту, проте безпосередньо у 2017 р. проблема прагнення Каталонії до відокремлення не лише не втратила своєї актуальності, а, навпаки, постала з новою гостротою, чому сприяли ряд чинників та подій в жовтні-грудні 2017 р.

Практична значимість. Пояснюється важливістю приділенню уваги розв'язанню етнополітичних конфліктів, зокрема в Каталонії, щоб мати змогу запобігати їм або врегулювати їх на початкових стадіях шляхом вирішення тих проблем, які можуть у майбутньому призвести до загострення відносин, політичних та економічних проблем, в тому числі – в туристичній сфері.

Ключові слова: етнополітичний конфлікт, Каталонія, Іспанія, референдум, туризм.

УДК 323.13; 323.15; 323.173; 910

Хильчевская Ирина Геннадьевна,
кандидат географических наук, доцент

Шалун Ксенія Юрьевна

Киевский национальный университет
имени Тараса Шевченко, г. Киев, Украина
e-mail: i.khilchevska@i.ua

Киевский национальный университет
имени Тараса Шевченко, г. Киев, Украина
e-mail: jarpada.ks@gmail.com

ЭТНОПОЛИТИЧЕСКИЙ КОНФЛИКТ В КАТАЛОНИИ И ЕГО ВЛИЯНИЕ НА РАЗВИТИЕ ТУРИЗМА

Цель. Исследование этнополитического конфликта Каталонии, его влияние на развитие туризма страны.

Методика. При написании были использованы следующие методы исследования: анализ, сравнительный, исторический, статистический, обобщения и др.

Результаты. Раскрыта сущность этнополитических конфликтов, причины их возникновения и виды. Проведен анализ современной этнополитической ситуации Каталонии и основных событий. Исследовано явление этнополитического конфликта Каталонии, раскрыто его роль и последствия для развития туризма региона и Испании в целом.

Научная новизна. Различными исследователями уже было начато исследование каталонского конфликта, однако непосредственно в 2017 году проблема стремления Каталонии к отделению не только не утратила своей актуальности, а, наоборот, возродилась с новой остротой, чему способствовали ряд факторов и событий в октябре-декабре 2017 года.

Практическая значимость. Объясняется важностью уделения внимания решению этнополитических конфликтов, в частности в Каталонии, чтобы иметь возможность предотвращать или урегулировать их на начальных стадиях путем решения тех проблем, которые могут в будущем привести к обострению отношений, политическим и экономическим проблемам, в том числе - в туристической сфере.

Ключевые слова: этнополитический конфликт, Каталония, Испания, референдум, туризм.

UDC 323.13; 323.15; 323.173; 910

Khilchevska Iryna Gennadiievna,
PhD in Geography, Associate Professor
Shalun Kseniia Yuryevna

Taras Shevchenko National University of Kyiv,
Kyiv, Ukraine, e-mail: i.khilchevska@i.ua
Taras Shevchenko National University of Kyiv,
Kiev, Ukraine, e-mail: jarpada.ks@gmail.com

ETHNOPOLITICAL CONFLICT IN CATALONIA AND ITS IMPACT ON THE DEVELOPMENT OF TOURISM

The purpose. Study of Ethnopolitical Conflict of Catalonia, its influence on the development of tourism in the country.

Methods. During writing, the following research methods were used: analysis, comparative, historical, statistical, generalization, etc.

Results. The essence of ethnopolitical conflicts, causes of their occurrence and types are revealed. The analysis of the current ethnopolitical situation in Catalonia and the main events has been carried out. The phenomenon of ethnopolitical conflict in Catalonia is explored, its role and consequences for tourism development of the region and Spain in general are revealed.

Scientific novelty. Various researchers have already begun the study of the Catalan conflict, but in 2017, the problem of Catalonia's aspiration to separate itself not only did not lose its relevance, but, on the contrary, arose with a new acuteness, which was facilitated by a number of factors and events in October-December of 2017.

Practical significance. It explains the importance of paying attention to the resolution of ethno-political conflicts, especially in Catalonia, in order to be able to prevent or resolve them at an early stage by solving those problems which may in the future lead to aggravation of relations, political and economic problems, including tourism.

Keywords: ethnopolitical conflict, Catalonia, Spain, referendum, tourism.

Постановка проблеми. На сучасному етапі націоналістичні рухи в країнах Європи залишаються активними учасниками політичних процесів та своєрідними індикаторами політичної нестабільності. Сьогодні проблема прагнення Каталонії до відокремлення не лише не втратила своєї актуальності, навпаки, постала з новою гостротою. Цьому сприяє ряд чинників, серед яких останні події, зокрема, масові демонстрації каталонців за проведення референдуму, сутички з іспанською поліцією, арешт президента Каталонії Карлеса Пучдемона. Практика показує, що проблема бездержавних націй часто є джерелом численних

етнополітичних конфліктів, які, у свою чергу, спричиняють не лише політичну, а й економічну нестабільність, в тому числі в сфері туризму. Таким чином, актуальність даного дослідження пояснюється важливістю приділенню уваги розв'язанню етнополітичного конфлікту Каталонії.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблема етнополітичних конфліктів стає все більш помітною і дедалі більше досліджень спрямовують на їх вивчення такі автори як Червінка І., Боулдінг К., Юрій М., Остапеч Ю., Вегеш М., Зеленков М., Мирський Г., Нерсесян А., Авксеньтьєв В.А та ін. Левова частка робіт даних вчених присвячена вивченню етнічних, етнополітичних конфліктів чи конфліктів загалом, саме тому їх праці стали надзвичайно корисними в процесі написання статті. Проте значення і вплив у разі загострення різного роду конфліктів на туризм конкретних країн, а саме Іспанії, досліджено недостатньо, що безпосередньо пов'язано з лише нещодавнім загостренням конфлікту. Саме тому було частково використано інформацію авторитетних іспанських та міжнародних ЗМІ, соціологічних опитувань та дані Інституту статистики Каталонії.

Формулювання цілей статті: розкрити сутність етнополітичних конфліктів, їх причини та види; провести аналіз етнополітичної ситуації Каталонії; розкрити роль етнополітичного конфлікту та його наслідки для розвитку туризму Каталонії.

Виклад основного матеріалу. Засновник конфліктології К. Боулдінг вважав, що конфлікт – це ситуація, у якій сторони А і В усвідомлюють несумісність чи навіть діаметральну протилежність своїх (дійсних і потенційних) інтересів, цілей, позицій і діють згідно з таким усвідомленням. [1; 2] Термін «конфлікт» походить від латинського слова *conflictus* – зіткнення. Більшість учених вважає, що конфлікт виникає, коли сторони розуміють несумісність своїх інтересів або коли вони починають ворожі дії одна проти одної. [1]

Етнополітичний конфлікт – це відмінність, зіткнення інтересів, цілей різних етносуб'єктів (етносів, націй, етнічних (національних) меншин, корінних народів, етнонаціональних організацій, рухів) між собою та з інтересами й цілями держави, її органів у етнополітичній сфері. Національна, або етнічна, складова такого конфлікту зумовлює найважливіші причини його виникнення. Це й *історичний фактор* – історична спадщина міжетнічних відносин: війни між народами, завдані образи; і *культурний фактор* – відсутність умов для розвитку культури, навчання рідною мовою, прагнення нав'язати свою культуру іншому етносу як «вищу» і досконалішу; *релігійний фактор*, що є небезпечним, оскільки виключає можливість компромісу, та інші фактори. [3]

Однією з причин також є *етнотериторіальні спори та суперечки*. В багатьох випадках такі конфлікти виникають через прагнення еліти етнічної спільноти створити власну державу. Іншою причиною етнополітичної конфліктності є *боротьба за ресурси і власність* - землю, її надра.

Для держави, на території якої проживає етнос, економічні інтереси є однією з основних причин чинити опір усім спробам децентралізації етносу. Втрата ресурсів є неприпустимою, створення нової незалежної держави стає прикладом для інших етносів у межах цієї держави чи, що важливіше, в інших країнах світу, які, безумовно, зацікавлені у збереженні своєї територіальної цілісності й тому здійснюватимуть тиск на таку державу з метою уникнути створення небезпечного прецеденту. Тому не варто забувати про третю сторону етнополітичних конфліктів – великі держави (чи наддержави), інтереси яких тісно пов'язані з певним регіоном чи самою державою, через що вони стають серйозною перешкодою на шляху отримання незалежності бездержавними етносами. [1]

Етнополітичні конфлікти є своєрідними та неповторними у часі. Водночас дослідники етнополітичної конфліктності роблять спробу класифікації або типологізації етнополітичних конфліктів. *За характером дії* конфліктуючих сторін виділяють насильницькі (бойові дії, депортації) та ненасильницькі конфлікти (мітинги, протести, акції непокори). [3]

Однією з типологій є поділ етнополітичних конфліктів за особливостями суб'єктів супротивних сторін. Виділяють конфлікти *різнопорядкові* – між етнічною групою та державою (Каталонія, Країна Басків, Абхазія) та *однопорядкові* – між етнічними групами (серби та албанці в Косово; киргизи і узбеки в Ошській області); *за сферами виявів та причинами виникнення* - етнотериторіальні, етноекonomічні, етнокультурні, етнорелігійні, етнопсихологічні, етноісторичні тощо. [5; 6]

За кількістю учасників - двосторонні і багатосторонні; *за географією охоплення* – регіональні й глобальні; *за часом протікання конфлікту* – короткострокові й тривалі; *за рівнем вияву конфліктних дій* – озброєні та неозброєні; *за предметом конфлікту* – територіальні, економічні, етнічні. [7]

Ще виділяють конфлікти з врегулювання відносин і конфлікти щодо правил врегулювання; з'ясовують, чи є конфлікт самостійним, чи засобом досягнення інших цілей, тобто інструментальним конфліктом. [8]

Конфлікти часто є взаємопроникаючими та спричиняють один одного: *соціально-економічні, культурно-мовні, політичні, територіальні тощо*. [9]

У конституції Іспанії 1978 р. зазначено, що державний устрій Іспанії «спирається на нерозривну єдність іспанської нації, спільної і неподільної батьківщини всіх іспанців» [10]. Проте здебільшого каталонці вважають, що Каталонія має власну національну ідентичність, відмінну від іспанської [11] і що ще в часи Середньовіччя Каталонія мала власну сформовану націю, завдяки чому стала однією з провідних держав Середземномор'я, маючи свої закони, конституцію, уряд. І лише після того, як 1714 р. Каталонію було окуповано кастильцями, тут утвердився окупаційний режим, який заборонив каталанську мову, закони і т. д.

Перемога фашистів у громадянській війні в Іспанії 1939 р. означала для каталонців нову хвилю пригнічення, у тому числі й заборону

регіональних мов. Цей період називають диктаторським режимом генерала Франко, через якого в очах частини жителів іспанських провінцій Мадрид став асоціюватися з придушенням, а відділення - зі свободою. Коли 6 жовтня 1934 року каталонський парламент проголосував за незалежність, республіканський уряд Іспанії оголосив це зрадою і відповів масовими арештами, каталонська автономія, що існувала з початку ХХ ст. - скасована, а мова заборонена до вживання в публічній сфері.

Лише після смерті Франко в 1975 р. Каталонія змогла знову претендувати на більшу незалежність. Демократична конституція 1978 р. і так звані статuti автономії 1979 р. закріпили самоврядування автономних регіонів Іспанії, автономію відновили, а каталанська мова отримала офіційний статус.

Нині Каталонія - це область на північному сході Іспанії, площа якої становить 32 114 км². Вона є шостою за величиною автономною областю країни, межує з Францією і Андоррою на півночі, Середземним морем на сході, автономним співтовариством Валенсії на півдні і автономним співтовариством Арагона на заході. У Каталонії проживає 7,5 млн осіб, в тому числі приблизно 16% населення Іспанії, що охопило 948 муніципалітетів - найбільший з яких - в Барселоні – 1,6 млн осіб.

Існує думка, що каталанська мова – якась суміш іспанської та французької, однак, на думку каталонців, це твердження відразу ставить її в становище місцевого суржику або Спангліш, тоді як каталанська мова - абсолютно самостійна одиниця і є найближчою до оригіналу мови двотисячолітньої давності, чим вони дуже пишаються. Алекороткий період розквіту цієї мови в XV ст., коли її стали використовувати філософи і вчені, був підступно розтоптаний Мадридом, коли слідом за переміщенням в це місто столиці Іспанії, дворяни стали переходити на придворне кастильське наріччя, залишивши каталанську мову виконувати свої початкові вульгарні (тобто народні) функції. Можна впевнено стверджувати, що саме проблема мови є головним каталізатором всіх політичних процесів в Каталонії.

І хоча тепер заборони на каталонську культуру немає, а область користується автономією, проте прагнення каталонців насправді йдуть далі до незалежності – їхнє прагнення до відділення настільки сильне, що в 2014 та 2017 рр. вони намагались провести референдум, проголосувавши за відділення від Іспанії.

За словами Жерарджа Ріполла, члена громадської Національної асамблеї Каталонії (НАК), одного з організаторів барселонської маніфестації: «народ Каталонії хоче сам вирішувати свою долю – це стосується і каталонського бюджету, і культури, і зовнішніх зв'язків, удосконалювати їхню демократію, мати більше свободи і республіканської форми правління замість іспанської монархії. На їх думку, усе це можливо лише в незалежній суверенній державі.»

Одним з основних аргументів є економічний, адже регіон щороку втрачає у якості податків, які він сплачує Іспанії, близько 16 мільярдів

євро, тоді як за рахунок цих грошей можна було б підвищити зарплати та пенсії, створити близько нові робочі місця, купувати дешевшу електроенергію, яку зараз постачає Іспанія постачає Каталонії начебто за завищеними цінами.

Тоді як їх противники, а саме центристська партія "Сьюдаданс" ("Громадяни"), запевняє, що "утиски з боку Мадрида - це лише хибна підстава для виправдання сепаратизму", адже Каталонія має широку автономію, а видатки із центрального бюджету навіть дещо вищі, ніж податки та один з найвищих в Іспанії рівнів життя. [12] За їх словами нинішні події є результатом у спішній багаторічній пропаганди ідей сепаратизму на тлі економічної кризи, яка розпочалася в Іспанії у 2008 р. та досі нагадує про себе.

Якщо каталонський уряд запевняє, що економіка регіону процвітатиме й без Іспанії, адже Каталонія незабаром стане членом ЄС, то представники "Сьюдаданс" пояснюють свою позицію тим, що промислово розвинута Каталонія навпаки може опинитися за межами головного ринку своєї продукції - іспанського; та й ринок Євросоюзу стане менш доступним, оскільки вихід зі складу Іспанії буде означати також і розставання з ЄС. Нині через подібну перспективу за останні три роки з Каталонії до інших регіонів перебралися майже півтори тисячі компаній. [12]

Загострення у відносинах з Мадридом, яке призвело до нинішньої ситуації, розпочалося у 2006 р., коли центральний уряд Каталонії ухвалив новий варіант статуту автономії, чим розширив права місцевого самоврядування і надав Каталонії право розпоряджатися всіма місцевими податками і половиною центральних податків, зібраних в провінції. Він в тому числі зобов'язував громадян Каталонії володіти каталанською мовою. Проте і після цього частина каталонських громадян і політиків вважала, що цього недостатньо. У 2010 р. Верховний суд Іспанії визнав новий статут незаконним - і конфлікт між Барселеною та Мадридом почав набирати обертів.

У 2017 р. ідею відділення Каталонії від Іспанії та проведення відповідного референдуму неодноразово виходили на вулиці Барселони тисячі людей - на знак протесту проти дій іспанської влади.

1 жовтня 2017 р. в Каталонії все ж таки було проведено референдум, за результатами якого 90% з 2,26 млн. чоловік, які проголосували на референдумі, проголосували за незалежність, з 42,6% явкою виборців. Прем'єр-міністр Іспанії Маріано Рахой відхилив результат і заперечував, що Каталонія провела юридично вірний референдум.

За інформацією місцевих видань, в дні, що передували референдуму, поліція конфіскувала мільйони виборчих бюлетенів, заблокувала сайти, пов'язані з референдумом, розгромила виборчі дільниці, насильно вивела урни для голосування і попередила ряд публічних посадових осіб про небезпеку порушення закону. На вулиці каталонської столиці вийшли близько 45 тисяч людей, які вимагали від уряду Іспанії не заважати

проведенню голосування. В день самого голосування іспанські поліцейські, одягнені в маски, змушували виборчі дільниці до закриття, звинувачували протестуючих, стріляли гумовими кулями в натовп і били громадян, що стояли в чергах на референдумі. За даними каталонського уряду, в сутичках у день голосування постраждали майже 900 осіб.

Вже 27 жовтня 2017 р. Парламент Каталонії проголосував за вихід зі складу Іспанії, схваливши відповідну декларацію. Відразу після цього Мадрид ввів в автономії пряме правління і оголосив про розпуск каталонського парламенту. В результаті 8 листопада 2017 року Конституційний суд Іспанії визнав неконституційною і недійсною резолюцію парламенту Каталонії про незалежність автономії та назвав її "серйозним нападом на верховенство закону". Прем'єр-міністр Іспанії Маріано Рахой по телебаченню навіть погрожував застосувати статтю 155 Конституції Іспанії "Про припинення прав автономії" [10], яка за майже 40 років існування сучасної іспанської конституції ні разу не використовувалася. Негативні наслідки етнополітичного конфлікту Каталонії на розвиток туризму перш за все стали помітними за рахунок зниження активності туристичного потоку. У світлі подій в Каталонії іноземні туристи масово скасовували заплановані поїздки в Іспанію.

Наприклад, якщо у серпні 2017 р. в Каталонії приріст турпотoku збільшився на 2% порівняно з попереднім роком, то вже у вересні, а саме - з тих пір як Каталонський уряд почав підготовку до проведення референдуму про незалежність, навіть враховуючи очікуваний сезонний спад активності на 12% по Каталонії та на 20% по Іспанії загалом, туристична активність знизилася на 16,5% в Каталонії (на 4,5% більше) і 13% відповідно (на 7% менше). У жовтні 2017 р. через проведення референдуму та слідуєчих за ним конфліктів ситуація змінилася замість очікуваних 10-11% спаду турпотoku в Каталонії, він склав майже 20% - регіон відвідало на 12,8% або ж 300 тисяч туристів менше, ніж у 2016 році. Замість стандартного зменшення кількості туристів на 0,5-0,6% порівняно з вереснем, воно склало 10,8%, що у 18 разів більше сезонної норми. При цьому, жовтнева норма кількості туристів загалом по Іспанії у 2017 р. була навіть на 3,1% більшою за попередній рік, отже, відбувся перерозподіл турпотoku по іншим регіонам країни. В листопаді Каталонію відвідало на 14,7% туристів менше очікуваного, тобто на 236 тисяч чол. менше за минулий рік, тоді як показник загалом по Іспанії зріс на 5,7% порівняно з 2016 р. У грудні Каталонію відвідало на 13,8% людей менше порівняно з показниками минулого року, а ось у січні та лютому 2018 р. нарешті почалося поступове збільшення турпотoku за рахунок нормалізації політичної ситуації став помітним ріст туризму.

Певним чином політична криза позначилася на туризмі в Каталонії сильніше, ніж серпневий теракт в Барселоні, після якого турпотік продемонстрував зростання на 2,3% в Каталонії і на 4% в Іспанії, в цілому.

У 2017 р., незважаючи на етнополітичний конфлікт, Іспанії вдалося побити власний рекорд за кількістю туристичних візитів. Країну відвідало

81,4 мільйона іноземців, на 6,2 мільйона (8,6%) більше ніж у попередньому році. [13]

В тому числі, застій в останньому триместрі 2017 р. завадив Барселоні встановити новий рекорд за обсягом інвестицій в готелі. Якщо загальна сума інвестицій в цьому секторі в минулому році склала 325 мільйонів євро, то після жовтневих подій в Барселоні інвестори все частіше займають вичікувальну позицію або ж надають перевагу готельному бізнесу інші напрямки (Мадрид, Валенсія, Більбао), які в меншій мірі залежать від потоку туристів. [14]

В порівнянні з минулим роком оборот готелів каталонської столиці в жовтні і листопаді скоротився на 15%, а в грудні - на 25%. Більше за інших постраждали готелі класу "люкс", виручка яких в грудні знизилася на 35% в середньорічному вираженні, що вважають наймасштабнішим падінням за останні 25 років, готелі втратили близько десятки мільйонів євро прибутку.

Крім того, недорахувалися прибутку і інші сегменти туристичної галузі: транспорт, кафе, ресторани, екскурсійний бізнес. На цьому тлі відзначилася Малага, де готелі збільшили прибуток на 17%. [15] Трудові договори 2 000 співробітників не було оновлені. Таким чином, під скорочення потрапили близько 8% всіх працівників сектору.

Висновки. Каталонський етнополітичний конфлікт є дуже складним явищем, адже, крім того, що є міжетнічним, тут також має місце історичний фактор, а саме історична пам'ять дискримінованих у минулому каталонців, завдані їм образи, і актуальний у минулому культурний фактор – відсутність реальних умов для розвитку каталонської культури, навчання рідною мовою, прагнення нав'язати іспанську мову та культуру каталонцям як «вищу» і більш досконалу. В тому числі даний конфлікт включає політичну та економічні складові – прагнення каталонського етносу до влади й виходу зі складу Іспанії та економічну незалежність від Мадриду. Підготовка та проведення референдуму, масові акції протесту, криваві сутички місцевих жителів з правоохоронцями призвели за політичної та економічної нестабільності – все це призвело до спаду туристичної активності, переорієтації не тільки туристичних споживачів з найбільш популярного туристичного напрямку Каталонії, але й потенційних інвесторів - на інші, більш стабільні регіони Іспанії, як Мадрид, Валенсія, Більбао. Отже, потрібно якомога ґрунтовніше вивчати причини етнополітичних конфліктів, щоб мати змогу запобігати їм або врегульовувати їх на початкових стадіях шляхом вирішення тих проблем, які можуть у майбутньому призвести до проблем у багатьох сферах, зокрема – в туристичній.

Список використаних джерел

1. Червінка І. Етнополітичний конфлікт, його причини та типологія / І. Червінка // Держава і право. Юридичні і політичні науки. - 2013. - Вип. 59. - С. 575-582. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/dip_2013_59_98.
2. Боулдінг К. Теорія конфлікту – Н.Ҁ., 1963. – 349 р.
3. Юрій М.Ф. Політологія: Навч. посіб. – К.: Дакор, КНТ, 2006. – 416 с.

4. Зеленков М.Ю. Межнациональные конфликты: проблемы и пути их решения (правовой аспект): Монография. – Воронеж: ВГУ, 2006. – С. 33.
5. Політологія: Підручник / М.М. Вегеш, Ю.О. Остапець, В.Л. Бондар, В.В. Буркало, М.П. Зан. – К.: Знання, 2008. – 384 с. [Електронний ресурс] // Українські підручники онлайн. – Режим доступу: <http://ntsaphil.univ.kiev.ua/web/pages/library.htm>.http://pidruchniki.ws/14001209/politologiya/politologiya_-_vegesh_mm.
6. Мирский Г. Ещё раз о распаде СССР и этнических конфликтах // Мировая экономика и международные отношения. – 1997. – №2. – С. 17-18.
7. Лебедева М.М. Международные процессы / Международные отношения: социологические подходы / Рук. авт. колл. П.А. Цыганков. – М., 1998. – С. 244-245.
8. Нерсисян А.Х. Типология этнополитических конфликтов // Ломоносовские чтения. Аспиранты. – Т. 1. – М.: МГУ, 2003.
9. Авксентьев В.А. Этнические конфликты, история и типология // Социс. – 2000. – № 12. – С. 48–53.
10. Конституція Іспанії 1978 року, Артикул 2. [Електронний ресурс]/ Режим доступу: <http://vivovoco.astronet.ru/VV/LAW/SPAIN.HTM>
11. Гібернау М. Ідентичність націй / М. Гібернау. - К.: Темпора.2012.
12. Хто і чому в Каталонії "за", а хто "проти"відділення від Іспанії. [Електронний ресурс]/ Режим доступу: <http://www.dw.com/uk/a-40609782>
13. Відвідуваність туристів та екскурсантів. – Женеалітат Каталонії. Інститут статистики Каталонії [Електронний ресурс]/ Режим доступу:<https://www.idescat.cat/economia/inec?tc=3&id=0337&lang=es&dt=201802&x=6&y=13>
14. Инвесторы не хотят вкладывать деньги в гостиничный бизнес Каталонии [Електронний ресурс]/ Режим доступу: <http://noticia.ru/allnews/ekonomika/investory-ne-hotyat-vkladyvat-dengi-v-gostinichnyj-biznes-barselony.htm>
15. Гостиничный сектор Каталонии: потери [Електронний ресурс]/ Режим доступу: <http://noticia.ru/allnews/turizm/gostinichnyj-sektor-barselony-poteryal-50-mln-evro-iz-za-separatistov.html>

Список использованных источников

1. Червинка И. Этнополитический конфликт, его причины и типология / И. Червинка // Государство и право. Юридические и политические науки. - 2013. - Вып. 59. - С. 575-582. - Режим доступа: http://nbuv.gov.ua/UJRN/dip_2013_59_98.
2. Боулдинга К. Теория конфликта - Н.У., 1963. - 349 р.
3. Юрий М.Ф. Политология: Учеб. пособие. - М.: Дакор, КНТ, 2006. - 416 с.
4. Зеленков М.Ю. Межнациональные конфликты: проблемы и пути их решения (правовой аспект): Монография. - Воронеж: ВГУ, 2006. - С. 33.
5. Политология: Учебник / Н.Н. Вегеш, Ю.А. Остапец, В.Л. Бондарь, В.В. Буркало, М.П. Зан. - М.: Знание, 2008. - 384 с. [Электронный ресурс] // Украинская учебники онлайн. - Режим доступа: <http://ntsaphil.univ.kiev.ua/web/pages/library.htm>.http://pidruchniki.ws/14001209/politologiya/politologiya_-_vegesh_mm.
6. Мирский Г. Ещё раз о распаде СССР и этнических конфликтах // Мировая экономика и международные отношения. - 1997. - №2. - С. 17-18.
7. Лебедева М.М. Международные процессы / международные отношения: социологические подходы / Рук. авт. колл. П.А. Цыганков. - М., 1998. - С. 244-245.
8. Нерсисян А.Х. Типология этнополитических конфликтов // Ломоносовские чтения. Аспиранты. - Т. 1. - М.: МГУ, 2003.
9. Авксентьев В.А. Этнические конфликты, история и типология // Социс. - 2000. - № 12. - С. 48-53.
10. Конституция Испании 1978 года, Артикул 2. [Электронный ресурс] / Режим доступа: <http://vivovoco.astronet.ru/VV/LAW/SPAIN.HTM>
11. Гибернау М. Идентичность наций / М. Гибернау. - М.: Темпора.2012.
12. Кто и почему в Каталонии "за", а кто "против" отделения от Испании. [Электронный

ресурс] / Режим доступа: <http://www.dw.com/uk/a-40609782>

13. Посещаемость туристов и экскурсантов. - Женеалитат Каталонии. Институт статистики Каталонии [Электронный ресурс] / Режим доступа: <https://www.idescat.cat/economia/inec?tc=3&id=0337&lang=es&dt=201802&x=6&y=13>

14. Инвесторы не хотят вкладывать деньги в гостиничный бизнес Каталонии [Электронный ресурс] / Режим доступа: <http://noticia.ru/allnews/ekonomika/investory-ne-hotyat-vkladyvat-dengi-v-gostinichnyj-biznes-barselony.htm>

15. Гостиничный сектор Каталонии: потери [Электронный ресурс] / Режим доступа: <http://noticia.ru/allnews/turizm/gostinichnyj-sektor-barselony-poteryal-50-mln-evro-iz-za-separatistov.html>

References

1. Chervinka I. Ethnopolitical Conflict, its Causes and Typology / I. Chervinka // State and Law. Legal and political sciences. - 2013. - Issue 59. - pp. 575-582. - Access mode: http://nbuv.gov.ua/UJRN/dip_2013_59_98.

2. Boulding K. Theory of Conflict - N.Y., 1963. - 349 p.

3. Yuriy M.F. Politics: Teaching manual - K.: Dakar, CST, 2006. - 416 c.

4. Zelenkov M.Yu. Interethnic conflicts: problems and ways of their solution (legal aspect): Monograph. - Voronezh: VSU, 2006. - P. 33.

5. Politics: Textbook / M.M. Vegesh, Yu.O. Ostapets, VL Bondar, VV Burkalo, MP Zan - K.: Knowledge, 2008. - 384 pp. [Electronic resource] // Ukrainian textbooks online. - Access mode: <http://ntsaphil.univ.kiev.ua/web/pages/library.htm>. http://padruchniki.ws/14001209/politologiya/politologiya_-_vegesh_mm.

6. Mirsky G. Once again about the collapse of the USSR and ethnic conflicts // World Economy and International Relations. - 1997. - №2. - P. 17-18.

7. Lebedeva MM International processes / International relations: sociological approaches / Hands. aut call PAS. Tsygankov - Moscow, 1998. - P. 244-245.

8. Nersisyan A.H. The typology of ethnopolitical conflicts // Lomonosov Readings. Postgraduate students - T. 1. - Moscow: MSU, 2003.

9. Avksent'ev V.A. Ethnic Conflicts, History and Typology // Socis. - 2000. - No. 12. - P. 48-53.

10. Spanish Constitution of 1978, Article 2. [Electronic resource] / Access mode: <http://vivovoco.astronet.ru/VV/LAW/SPAIN.HTM>

11. Hybernau M. Identity of Nations / M. Gibernau. - K.: Tempora 2012.

12. Who and why in Catalonia "for", and who "against" the separation from Spain. [Electronic resource] / Access mode: <http://www.dw.com/uk/a-40609782>

13. Visiting tourists and tourists. - The Generalitat of Catalonia. Institute of Statistics of Catalonia [Electronic resource] / Access mode: <https://www.idescat.cat/economia/inec?tc=3&id=0337&lang=es&dt=201802&x=6&y=13>

14. Investors do not want to invest in hotel business in Catalonia [Electronic resource] / Access mode: <http://noticia.ru/allnews/ekonomika/investory-ne-hotyat-vkladyvat-dengi-v-gostinichnyj-biznes-barselony.htm>

15. Hotel Catalonia: Loss [Electronic Resource] / Access Mode: <http://noticia.ru/allnews/turizm/gostinichnyj-sektor-barselony-poteryal-50-mln-evro-iz-za-separatistov.html>